

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΛΟΧΟΥ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ

ΤΟΥ Κ. Δ. ΓΑΤΣΠΟΥΛΟΥ,
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥ - ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ

Κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐπιδρομέων τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος ἔδωσαν πάντοτε κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, τὸ σύνθημα τῆς Ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως καὶ τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους τῆς μεγάλης μητέρας μας μέχρι θανάτου.

Ὅπως καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας Θήβας οἱ 300 Ἑλληνό-παιδες τοῦ ἱεροῦ Λόχου, ἔτσι καὶ εἰς τὴν στρατιάν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντη κατὰ τὸ 1821, οἱ νεαροὶ ἥρωες τοῦ ἄλλου ἱεροῦ Λόχου ἔδωσαν τὸ ὑπέροχον παράδειγμα τοῦ φλογεροῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας τῆς νεο-ελληνικῆς Ἐπαναστατικῆς νεολαίας, τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, ποὺ συνήνωσε τὰς νεωτέρας μετὰ τὰς παλαιότερας ἐθνικὰς παραδόσεις μας.

Ὁ ἱερὸς Λόχος, ποὺ ἐσχημάτισεν ὁ Ὑψηλάντης εἰς τὴν Φωξάνην, κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1821, ἀπετελέσθη, κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ τοὺς ἐνθουσιώδεις σπουδαστὰς τῶν ἐν Ὀδησσῷ καὶ Βουκουρεστίῳ Ἑλληνικῶν Σχολῶν, τὰς ὁποίας διηύθυνε, μέχρι τῶν παραμονῶν τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ μέγας τοῦ Γένους διδάσκαλος Γεώργιος Γεννάδιος.

Ὁ ἐπιφανὴς Φιλικός, ποὺ εἶχε διαδεχθῇ, εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἱστορικῆς Σχολῆς Βουκουρεστίου, τὸν Λάμπρον Φωτιάδην, ἐφρόνει ὅτι εἰς τὴν Βλαχίαν ἦτο τὸ προσφορότερον ἔδαφος πρὸς προπαρασκευὴν τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τοῦ Σουλτανικοῦ ζυγοῦ. Καὶ εἰργάσθη μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις διὰ νὰ καλλιεργήσῃ τὰς ψυχὰς τῶν νεαρῶν Ἑλλήνων μαθητῶν του, πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ. Ἡ διδασκαλία του, περιοριζομένη εἰς τὸ σαφὲς καὶ τὸ χρήσιμον, χωρὶς σχο-

Φαλαγγ-
αὶ
ἐπιθι-
ῶν
1840
76-80

λαστικὴν φορτικότητα, ἀπέβλεπε, κυρίως, εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ πατριωτικοῦ αἰσθήματος ἡρώων μᾶλλον, παρά μαθητῶν.

Τὸ τελευταῖον μάθημα τοῦ Γενναίου εἰς τὴν Σχολὴν Βουκουρεστίου, ὑπῆρξε σκηνὴ ἐξόχου πατριωτισμοῦ. Ἐδίδασκεν ἀπὸ τῆς ἔδρας ὁ Γεννάδιος, ὅταν εἰσῆλθε δρομαίως εἰς τὴν αἴθουσαν ἀγγελιαφόρος καὶ μετέδωσε τὴν εἴδησιν, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης διέβη τὸν Προῦθον. Ἐξαλλος, τότε, ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του, ὁ Γεννάδιος ἔρριψε τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης του διδακτικὰ βιβλία εἰς τὴν πυρὰν τῆς ἐστίας καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ὠμίλησε πρὸς τοὺς ἐνθουσιώδεις μαθητάς του ὡς ἑξῆς :

— «Ἦλθεν ἡ ὥρα, εἶπεν ὁ διδάσκαλος πρὸς τοὺς μαθητάς του, ν' ἀποδείξητε πρὸς τὸν κόσμον ποὺ σᾶς κυττάζει, καὶ πρὸς τὴν Πατρίδα, ποὺ ἐλπίζει ἀπὸ σᾶς, ὅτι εἴσθε γνήσια αὐτῆς τέκνα! Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ δείξητε τὴν εὐγνωμοσύνην σας πρὸς τὴν Πατρίδα ποὺ σᾶς ἐγέννησε καὶ νὰ προσφέρετε ἐλάχιστον πρᾶγμα ἀντὶ τῆς μεγίστης εὐεργεσίας, ὅτι σᾶς ἔκαμεν Ἕλληνας, νὰ προσφέρετε τὴν ζωὴν σας ὑπὲρ αὐτῆς. Ἡ Πατρίς, ἀφοῦ σᾶς εὐηργέτησε, ποὺ σᾶς ἐγέννησεν Ἕλληνας, σᾶς παρέχει τώρα καὶ ἄλλην μεγαλυτέραν εὐεργεσίαν, νὰ πολεμήσετε καὶ ν' ἀποθάνετε, ὡς Ἕλληνες, ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀφοῦ σᾶς ἔδωκε τὴν ζωὴν, τώρα σᾶς προτείνει τὴν ἀθανασίαν. Πρόγονοι καὶ πατέρες τριῶν χιλιάδων ἐτῶν, ἥρωες, μάρτυρες, σοφοί, στρατηλάται, σᾶς κυττάζουν ἀπὸ τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ ἴδουν ἂν θὰ φανῇτε ἄξιοι αὐτῶν καὶ τῆς Πατρίδος. Τῶν Θερμοπυλῶν, τοῦ Μαραθῶνος, τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῶν Πλαταιῶν αἱ ψυχαὶ σᾶς νεύουν καὶ σᾶς ἐνθαρρύνουν. Τοῦ Ἱεροῦ λόχου τῶν Θηβῶν οἱ ἀδελφοί σας σᾶς φωνάζουν : «Μὴ μᾶς ἀτιμάσετε! Μιμηθῆτέ μας! Σᾶς περιμένουν μὲ ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας.

»Τεσσάρων αἰώνων σκλαβιάς ἥρωες καὶ μάρτυρες, ἡ ἀθάνατη κλεφτουριά, ἱεράρχαι, ἄρχοντες, προεστοί, διδάσκαλοι, ναυτικοί, σᾶς φωνάζουν : Μάχεσθε ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος! Τῶν Παλαιῶν Ἀθηνῶν οἱ νέοι σᾶς προ-

σκαλοῦν νά ὀρκισθῆτε τὸν ὄρκον ἐκείνων. Γονατίσατε καὶ ὀρκισθῆτε!».

Ὅλοι, τότε, οἱ νεαροὶ ἱερολοχῖται μαθηταὶ τοῦ μεγάλου διδασκάλου, ἐγονυπέτησαν καὶ ἀπήγγειλαν τὸν ἀρχαῖον ὄρκον «οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερά». Κατόπιν ὁ Γεννάδιος ἐβροντοφώνησε:

«Παιδιά τῆς Πατρίδος! Φανῆτε ἄξιοι τῶν πατέρων σας. Ἐφθασεν ἡ στιγμή! Σᾶς προσκαλεῖ ἡ Πατρίς νά τὴν ἐλευθερώσητε καὶ ν' ἀποθανατισθῆτε!»

Ἐπειτα ἡσπᾶσθη ὅλους τοὺς μαθητάς του καὶ ἐκλείσε τὴν Σχολήν!

Ὁ Ἱερὸς Λόχος τοῦ Ὑψηλάντου ὑπῆρξεν ἡ πρώτη συγκρότησις τακτικοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ὑπὸ τύπους Ἑλληνικοὺς καὶ ἄνευ περιορισμοῦ τινος τῆς δυνάμεώς του, ἐνῶ ὁ ὑπὸ τὸν Πελοπίδαν, τῶν ἀρχαίων Θηβαίων, εἶχεν ὠρισμένην δύναμιν, ἐκ τριακῶσίων ἀνδρῶν. Οἱ Ἱερολοχῖται τοῦ 1821 ἔφερον ἰδίαν στολήν, μίγμα Ἑλληνικοῦ καὶ Εὐρωπαϊκοῦ σχηματισμοῦ, καὶ μέλανος χρώματος, ἐξ οὗ καὶ Μαυροφόροι, ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκαλοῦντο. Ἐπὶ τοῦ κράνους τῶν ἐγράφοντο αἱ λέξεις: «Ἐλευθερία ἢ Θάνατος» καὶ ἄνωθεν αὐτῶν ὑπῆρχε τὸ σύμβολον τοῦ θανάτου, ἥτοι νεκροκεφαλὴ μὲ δύο ὀστά, χιαστοῦ σχήματος.

Χαρακτηριστικὴ ἦτο ἡ ἡμερησία διαταγὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, διὰ τῆς ὁποίας καθωρίζετο ὁ τρόπος τοῦ μεταξὺ τῶν χαιρετισμοῦ: «Ἡ χαμέρπεια τοῦ βαρβαρικοῦ χαιρετισμοῦ δὲν ἀνήκει πλέον εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τὸ ἐξῆς παρακαλῶ ν' ἀποφεύγετε, ὅσον τὸ δυνατόν, τοὺς τεμενάδες καὶ τὸ κύψιμον τῆς κεφαλῆς καὶ ἀντ' αὐτῶν ἡμπορεῖτε νά φέρετε τὴν δεξιὰν χεῖρα πρὸς τὴν καρδίαν σας. Αὐτὸς εἶναι ὁ χαιρετισμὸς τὸν ὁποῖον οἱ προπάτορές μας Ἕλληνες μετεχειρίζοντο...».

Τὸ Ἐθνόσημον τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ἦτο τρίχρωμον, ἐξ ἐρυθροῦ κυανοῦ καὶ λευκοῦ. Πρῶτος διοικητὴς τῶν ἐνόπλων Ἱερολοχιτῶν διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ὁ Πρίγκηψ Καντακουζηνός, ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ Ρωσσικοῦ στρατοῦ. Ἐκατόνταρχοι δὲ τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ὑπῆρξαν ἕξ, ἥτοι ὁ Ἰθακήσιος Σπυρίδων Δρακούλης, ὁ Δημήτριος Σοῦτσος, ὁ Κεφαλὴν Λουκάς Βαλσαμά-

κης, ὁ Πελοποννήσιος Ἀνδρόνικος, ὁ Ἰωάννης Ριζος καὶ ὁ Χίος Ἰωάννης Κρόκας. Παραλλήλως μὲ τὸν Ἱερὸν Λόχον, ἐσχηματίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου καὶ ἄτακτον ἱππικόν, τοῦ ὁποῖου οἱ ἄνδρες ἔφερον ἄλλοι μὲν κοζακικὴν ἐνδυμασίαν, καὶ ἄλλοι οὐσσαρικὴν. Διὰ τὸν ἱματισμόν, τὰ πολεμοφόδια καὶ τοὺς ἵππους τῶν Ἱερολοχιτῶν καὶ τῶν ἀτάκτων ἱππέων, σπουδαῖος χορηγὸς καὶ φροντιστὴς ὑπῆρξεν ὁ ἡγεμὼν Μιχαὴλ Σοῦτσος.

Ἡ ὀρκωμοσία τῶν Ἱερολοχιτῶν ἐγένεν εἰς τὴν Φωξάνην, διὰ λαμπρᾶς τελετῆς καὶ παρατάξεως. Οἱ ἐνθουσιῶδεις Ἕλληνες πολεμισταὶ ἐφθασαν συντεταγμένοι, ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς τοῦ λαοῦ, ἐκεῖ ὅπου εἶχε καταλύσει ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης καὶ ψάλλοντες τὸ ἐθνικὸν προεπαναστατικὸν θούριον :

«Φίλοι μου συμπατριῶται,
δοῦλοι νὰ μέθα ὡς πότε!!!»

Μέσῳ δὲ τοῦ μεγίστου καὶ ἀσυγκρατήτου ἐνθουσιασμοῦ ὠμίλησε, μὲ σθεναρὰν φωνήν, ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης περὶ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος καὶ ἀφοῦ, ὁμοφώνως, ηὐχήθησαν ὅλοι οἱ Ἱερολοχίται, ὁ λοιπὸς στρατὸς καὶ ὁ λαὸς ὑπὲρ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὁ ἡρωϊκὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν Παραδουναβείων χωρῶν, ἀπήγγειλε τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον ταύτοχρόνως ἀπήγγειλαν οἱ Ἱερολοχίται :

«Ὡς Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος καὶ υἱὸς τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παντοδυνάμου μας Θεοῦ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος νὰ μείνω πιστὸς εἰς τὴν θρησκείαν μου καὶ εἰς τὴν Πατρίδα μου. Ὁρκίζομαι νὰ ἐνωθῶ μὲ ὅλους τοὺς ἀδελφούς μου διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος μας. Ὁρκίζομαι νὰ χύσω καὶ αὐτὴν τὴν ὑστέραν ρανίδα τοῦ αἵματός μου, ὑπὲρ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος μου. Νὰ ἀποθάνω μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Θρησκείας μου. Νὰ φονεύσω καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον ἀδελφόν, ἐὰν τὸν εὕρω προδότην τῆς Πατρίδος. Νὰ ὑποτάσσωμαι εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος

μου Ἀρχηγόν. Νά μὴ βλέψω εἰς τὰ ὀπισθέν μου, ἐάν
 πρῶτον δὲν ἀποδιώξω τὸν ἐχθρόν τῆς Πατρίδος καὶ
 τῆς Θρησκείας μου. Νά λάβω τὰ ὄπλα εἰς κάθε πε-
 ρίστασιν, εὐθύς μόλις ἀκούσω ὅτι ὁ Ἀρχηγός μου
 ἐκστρατεύει κατὰ τῶν τυράννων καὶ συγκαταφέρω
 ἅπαντας τοὺς φίλους μου καὶ γνωρίμους μου εἰς τὸ
 νὰ μὲ ἀκολουθήσωσι. Νά βλέπω πάντοτε τοὺς ἐχ-
 θρούς μου μὲ μῖσος καὶ περιφρόνησιν. Νά μὴ παραι-
 τήσω τὰ ὄπλα, προτοῦ νὰ ἴδω ἐλευθέραν τὴν Πα-
 τρίδα καὶ ἐξωλοθρευμένους τοὺς ἐχθρούς τῆς. Νά
 χύσω τὸ αἷμά μου, ἵνα νικήσω τοὺς ἐχθρούς τῆς
 Θρησκείας μου, ἢ ν' ἀποθάνω ὡς μάρτυς διὰ τὸν Ἰη-
 σοῦν Χριστόν. Ὁρκίζομαι, τέλος πάντων, εἰς τὸ τῆς
 θείας Μεταλήψεως φοβερόν Μυστήριον, ὅτι θὰ ὑστε-
 ρηθῶ τῆς Ἀγίας Κοινωνίας εἰς τὴν τελευταίαν μου
 ἐκείνην ὥραν, ἐάν δὲν ἐκτελήρῳ ἀπάσας τὰς ὑπο-
 σχέςσεις, τὰς ὁποίας ὡμοσα ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τοῦ
 Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Αὕτη εἶναι ἡ συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ δοξασμένου Ἱε-
 ροῦ Λόχου τοῦ Εἰκοσιένα, τοῦ ὁποίου ἡ αὐτοθυσία ὑπῆρξεν
 ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα στηρίγματα τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐλ-
 ληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς δημιουργίας τῆς νεωτέρας
 ἐλευτέρας Ἑλλάδος.

Ὁ ἐχθρὸς λυσσᾷ διότι δὲν κατώρ-
 θωσε τίποτε, ἀπολύτως τίποτε,
 εἰς τὸ πεδῖον τῆς Τιμῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ